

FESTSKRIFT I ANLEDNING AF

JØDISK IDRÆTSFORENING
HAKOAH'S 25 ÅRS JUBILÆUM

12. OKTOBER

1924
1949

REDIGERET AF PINIUS SOLOVEJ

HAKOAH'S BESTYRELSE I JUBILÆUMSÅRET

Stående fra venstre: JAC. FLANBAUM
HENRIK BENJOWITZ
REINHOLD NATHANSOHN
DAVID GENDLIN
JOSEF NACHEMSOHN

Siddende fra venstre: BERNH. BODNIA, næstformand
PINIUS SOLOVEJ, sekretær
SAMSON BLACHMANN, kasserer
HERMANN ISACHSEN, formand

25 år

Hakoah har rundet de første 25 år. Som naturligt er, har de været en blanding på godt og ondt, og i dette skrift, som bestyrelsen udsender i anledning af jubilæet, vil vi forsøge at kaste et strejflys over det arbejde, der er udført i den tid, der er gået.

Vi er ikke i tvivl om, at mange af vore gamle medlemmer og venner vil nikke genkendende til de linier, de her kan læse, og de vil med os glæde sig over den ros og hæder, der tit og ofte er strøet på Hakoahs vej. Men for alle vore unge medlemmer og for alle vore raske drenge, vil det være af betydning at få at vide, hvad der er sket i årenes løb, at læse om de smukke idrætspræstationer, som mange af vore medlemmer har ydet, og ved hvilke de har kastet lys over det jødiske idrætsnavn, ikke alene i Danmark, men også i mangfoldige lande verden over, og det er vort håb, at det vil være dem en inspirationskilde til yderligere ihærdigt arbejde for vor forening, således at vi også i fremtiden kan hævde vort ry som dygtige og fair jødiske idrætsmænd.

Vi har sagt, at de 25 år har været en blanding på godt og ondt. Det er klart, at en idrætsforening ikke altid kan bade sig i sejrens lys. Vi har haft vore glæder, og vi har haft vore skuffelser, vi har jublet med vore folk, når de har kunnet høste sejrens laurbær, og vi har grædt med dem, når de måtte tømme nederlagets bitre kalk, men altid har de båret sejren eller nederlaget som sande idrætsmænd, og derfor skal der i dag lyde en tak til dem, fordi de altid har forstået betydningen af det gamle ord: »tab og vind med samme sind«.

Men sportens sorger og glæder er kun små i forhold til de begivenheder, som foreningen i sin 25-årige existens har måttet se det jødiske folk gennemleve. Udslettelsen af millioner af jødiske liv har sat sine dybe og uudslettelige spor, mange gode Makkabi-kammerater vil vi aldrig mere gense, og store, blomstrende jødiske centre eksisterer ikke mere, og det er med sorg i sindet, vi tænker tilbage på den tid, da vi der havde prægtige jødiske idrætskammerater med hvem vi udkæmpede fredelige dystre.

Men tidens hjul ruller fremefter og bragte også glæder til os. Opfyldelsen af den 2000 årige jødiske drøm, genrejsningen af Israel, den jødiske stat, har fyldt os med glæde og stolthed, og vi ser nu med forventning frem til den dag, da vi sammen med jødiske kammerater fra hele verden mødes til fredelige sportskampe på Israels idrætspladser.

Hakoah har nu gennemlevet de første 25 år, og kan fortsætte i forvisningen om at have udført et arbejde, der ikke alene har været til gavn for den idrætsdyrkende jødiske ungdom her, men også til gavn for hele vort jødiske samfund. Hvis vi må have lov til at fremsætte vore ønsker for fremtiden, vil vi gerne formulere dem således, at det er vort håb, at foreningen altid vil være i stand til at finde personer, der er villige og egnede til at udføre det store arbejde, der kræves af en ledelse, samt at endnu større dele af den jødiske ungdom vil forstå betydningen af Dansk Idræts Forbunds valgssprog »en sund sjæl i et sundt legeme«.

HAKOAH'S START OG DE FØRSTE 10 ÅR

Af MEYER RUDAIZKY

Tænk, at det i dag er 25 år siden, at jeg som purung fik den idé at starte den jødiske idrætsforening »HAKOAH« og gennemførte den. I dag kan vi alle se, hvad »Hakoah« har betydet for den opvoksende jødiske ungdom i København, der har haft et samlingssted, hvor de kunne dyrke deres idræt under gode og betryggende forhold, og havde man blot lidt anlæg parret med energi, var der chance for at nå op til eliten af verdens bedste idrætsmænd.

Jeg prøver nu på at ribbe lidt op i min hukommelse og forsøger på at koncentrere mig om de første 10 år i »Hakoah«s historie. Mange smukke minder passerer revy for mine øjne, og jeg skal i det følgende fortælle jer lidt om alt, hvad jeg ser for mig, »Hakoah«s tilblivelse, om vort arbejde, der bragte os så mange glade timer i selskab med virkelig gode kamerater, der hver især forstod at værdsætte hinanden, alle var vi som en familie, der lever harmonisk sammen, og vort mål var ikke alene at dygtiggøre de unge til idræt, men at de også ude i det praktiske liv skulle blive nyttige samfundsborgere.

Kære venner, vi går nu 25 år tilbage i tiden, nærmere betegnet 1924. På dette tidspunkt eksisterede eller havde der eksisteret en række jødiske idrætsforeninger såsom Høivri Hazoir, Kadimah, Kaduab, Jødisk Idræts Forening, og jeg tror nok, at jeg har spillet fodbold i dem alle. Men alligevel var der visse forhold, der gjorde, at jeg ikke på nogen måde folte mig tilpas i disse klubber. Der var nemlig en kløft mellem skal vi sige de lidt ældre og de yngre, nærmere betegnet dem over 20 og dem under 20. Vi, ganske unge, var ikke på talefod med de store »kanoner«, og der blev overhovedet ikke taget hensyn til os, selv om vi dog spillede på hold sammen med dem. Da kom jeg på den tanke, at nu var der en mulighed for at starte en jødisk idrætsforening for os purunge, og her skulle kammeratskabet komme i højsædet uanset alder, og den 12. oktober 1924 realiserede jeg planen, og »Hakoah« var en realitet. Forbilledet for vor forening var »Hakoah« Wien, der på den tid havde et af Europas bedste fodboldhold og havde vundet det østrigske fodboldmesterskab.

Vi lagde ud med gymnastik og håndbold, lejede Mosaisk Drengekoles gymnastiksal og engagerede hr. S. N. Heilbo som lærer. Der var hold både for ungdoms og juniors, og en masse

unge mennesker meldte sig ind hos os. Bestyrelsen konstituerede sig med mig som formand, og blandt de første bestyrelseslemmer kan nævnes: Simon Sacknovsky, Nathan Farber, Elieser Schavlov. Håndboldtræningen foregik hver mand i ingeniørkasernen i Ryvangen ligeledes under ledelse af hr. bo, og vi morede os dejligt. Vi arbejdede med liv og lyst, gerede mange træningskampe med andre klubber, vi havde meget godt samarbejde med K.R. og Dækssofficererne, utallige gange besøgte ude på Orlogsværftet. Allerede i 1925 anmeldte vi hold til old boys pokalturnering og stillede et A- og B-hold. A-holdet mødte Stjernen i sin første kamp blev slået med 3-1. Holdet havde følgende udseende: F. mann, Dencker, Sijbul, Hirsch Wechter, Nathan Farber, Meyer Rudaizky og Sally Rosenberg. Idrætsbladet skre denne kamp: Det jødiske hold bestod af purunge spillede gjorde forbavsende god modstand og spillede godt. B havde det uheld at trække Efterslægten, det bedst spillende (som Ajax og H.G. i dag) og tabte ret stort efter pant blandt dets spillere kan jeg nævne Harry Korzen og Joni din.

Da foråret nærmede sig, rykkede vi ud på Fælleden, skulle vi til at spille fodbold. Vi fik arrangeret en del klarerede os gennemgående godt. Vi var velsete gæster, hvor vi kom hen, særlig Skovshoved og F.B. besøgte vi oftest, vi deltog i F.B.s fødselsdagsstævne i 1925, hvor vi var B. 1903's ynglingehold. Den ordinære kamp endte vi 1-1, og da der ikke blev scoret i den forlængede spilletid, der lodtrækning til, og her havde 1903 heldet med sig, vi må dog sige, at vi havde gjort en fin kamp, hvor vi alle spillede så godt, vi formåede. Sommeren 1925 afviklede vi mod F.B., O.B., Viktoria, Skovshoved, forskellige små fra Fælleden, og det lykkedes os virkelig at opnå gode resultater.

Den påfølgende vinter kastede vi os atter over gymnastik og håndbold, arrangerede i foråret 1926 en gymnastikturnering, hvor Abraham Kurland og Aleks Gringer placerede som henholdsvis nr. 1 og 2. I begyndelsen af 1926 var møde mellem Jødisk Idræts F., Høivri Hazoir og Hakoah det blev foreslået, at disse 3 klubber skulle slutte sig sammen under navnet J.I.F. Nathan Farberoff og jeg var modstandere af præsentanter for Hakoah. Jeg fremhævede, at principielt var det ikke imod en sådan sammenslutning, men skulle der være der kun en mulighed, at de andre to gik ind i Hakoah, ville de øvrige repræsentanter slet ikke høre tale om, netop skulle være J.I.F., og jeg ser endnu for mig Aron baum replicere: Det vil ikke vare længe, før Hakoah se komme og bede om optagelse i J.I.F. Ja, min kære Aron, alligevel lidt anderledes end du havde spået. Jeg må indskyde en bemærkning, at de fleste af de repræsentanter var til stede ved dette møde senere blev virkelig gode Hakoah medlemmer, der har gjort deres til, at Hakoah år efter år og mere vandt indpas og position i den danske idrætsverden.

Det var et lille sidespring, vi vender atter tilbage til det lige arbejde. I 1926 kom jeg på den ide, at det kunne være interessant at optage brydning på vort program. Allerede skoledreng fattede jeg lidt interesse for denne idrætsart grund af de gode brydere, vi havde. Der var Ruben Scheft, Daniel Schapiro, Hermann Kagan, Alf Bogratschew og jeg kom til at tænke på, at her var da noget, der lå

hvorfor så ikke forsøge at starte en bryderafdeling. Jeg drøftede sagen med min bestyrelse, der gav den sin fulde tilslutning. Nu traf det sig så heldigt, at der samtidig på Aage Hermanns initiativ blev indkaldt til et møde mellem småklubberne og Dansk Idræts Forbunds specialorganisationer. Her var K.A.U.s daværende formand Viggo Hansen til stede. Jeg fik lejlighed til at drøfte sagen med ham, og enden blev, at vi indsendte en ansøgning om at blive optaget i K.A.U., og ikke lang tid efter fik vi det svar, at vor ansøgning var blevet efterkommet. I efteråret 1926 påbegyndte vi så træningen i Hindegades kommuneskole. De unge medlemmer i dag havde godt af at se, under hvilke forhold, der skete, brydemadras havde vi ikke, der blev brugt rullemadrasser og deslignende. Af og til kom Ruben S., Daniel S., Hermann K. og Alf B. for at hjælpe os lidt med træningen, og i slutningen af 1926 flyttede vi til Mosaisk Drengeskole og købte en lille tynd madras samt engagerede Carl Bommervang som træner.

Vi må her slå fast, at de brydere, Hakoah gennem tiderne har haft, er folk, som vi selv har opdrættet. Vi har aldrig nogen sinde presset medlemmer i andre foreninger til at gå ind hos os. Vi har selv oplært vore folk fra bunden, tillært dem ansvarsbevidsthed overfor vor klub og ført dem frem, således at det blev til gavn både for dem selv og »Hakoah«, som de repræsenterede. Alle vore bestyrelsesmedlemmer var til stede ved træningsaftenerne og kunne følge de forskellige bryderes fremgang fra gang til gang — opdigne dem, og her var det faktisk, at samhörigheden og kammeratskabet fik sin grundpille, der var ingen misundelse; når der var en af vore drenge, der havde vundet, var det ligesom vi alle havde været med til at skabe sejren, den kammeratskabsfølelse, kan jeg med rolig samvittighed sige, skabte »Hakoah« position i de efterfølgende år.

Selv om brydning nu var kommet på vort program, fortsatte vi med fodbold, håndbold og gymnastik, og ved vort pokal fodboldstævne på Fælleden i 1926, kunne vi stille med 2 juniorhold, og blandt deltagerne kan jeg nævne Josef og Moses Sacknowsky, Noah Unterschlag, Bernh. Bodnia, Philip Polano, Abraham Kurland, brdr. Rosenbaum, Jacob Kurland, Bilevitz. I december 1926 deltog Abraham Kurland ved K.A.U.s begynderkonkurrence og placerede sig som nr. 3 i myggevægt. I januar 1927 afholdt vi vort første brydestævne i idrætshuset med deltagelse af nogle af de bedste københavnske brydere, og her fik Kurland revanche for sit nederlag i begyndermesterskaberne til Sv. Aa. Larsen, Dan. Vi arbejdede meget intensivt og påbegyndte månedskonkurrencer og klubmesterskaber i næsten alle klasser. I maj flyttede vi træningen til idrætshuset, og i september s. å. kaldte vi for første gang til internationalt brydestævne med deltagere fra »Kärnan« i Limhamn. Stævnet foregik i Sass selskabslokaler, og der var fuldt hus. Vi deltog i den københavnske holdturnering med følgende brydere: Abraham Kurland, Josef Silbermann, Robert Eisen, Wulff Slifka, David Novodvorsky og Emil Wassermann, og på trods af, at vi blev nr. sidst, spåede den københavnske presse os en god fremtid indenfor brydesporten. Samtidig blev jeg indvalgt som sekretær i K.A.U. — og har her taget mangan hårdt tøm med de gamle gutter, altid først og fremmest tænkende på, hvad der ville gavne »Hakoah« bedst. I december afholdt vi sammen med Dan et svensk-dansk stævne, og af vore deltog Abraham Kurland, Josef Silbermann og Robert Eisen. Julestævnet indførtes som tradition, og her deltog bl. a. Sigvald Brandt, Selly Tschernia, Noah Rosenstock, Abraham Kurland, Josef Silbermann, Robert Eisen, Wulff Slifka og E. Wassermann. 2. juledag rejste vi til Malmø for at møde med Enighet, og her lånte vi Ruben Scheffelowitz, der remplacerede Abraham Kurland. Ved dette stævne præsterede Robert Eisen at stå i bro

i samfulde 15 min. mod den daværende europamester i vægter og fik stort bifald for sin ualmindelige fine præstation.

I 1928 afløste det ene stævne det andet. Vi sørgede altid for, at vore folk fik kampe og derved fik indhøstet erfaring. Der begyndte at komme bud efter vore drenge, vi rejste til de danske provinsbyer, til Sverige og overalt blev vi uhyre populære. J.I.F. var nu helt gået ind, og i juni overtog »Hakoah« de jødiske fodboldmatcher. Den første kamp mellem »Hakoah« og et udvalgt hold fra Malmø og Lund endte med dansk sejr 5—1. Vort hold havde følgende opstilling fra mål til venstre wing: Moses Burakowsky, Jacob Burakowsky og Josef Tobol, Meyer Rudaizky, Idus Itzkowitz og Lachmann, Sana Skorochod, Sal. Gelfer, David Kempinsky, Poul Kempinsky og Abraham Kurland.

I efteråret 1928 flyttede vi vore træningslokaler til Guldbergshus, hvor vi faktisk havde vort eget hjem. Her kunne vi gå og komme, som vi selv ville, det var en herlig tid, vi tilbragte her sammen med vore kammerater fra Afholdsfolkens I.F. De af vore medlemmer, der har haft den lykke at være med i de år, hvor vi holdt til her, vil sikkert med glæde mindes de aftener, hvor vi efter endt træning kunne sidde og diskutere sammen, spille bordtennis — og i det hele taget hygge os. Sammen med A.I.F. arrangerede vi i december et stort internationalt brydestævne i Studenterforeningen, der gav et pænt overskud til begge foreninger.

Januar 1929 bragte os den første triumf, idet Abraham Kurland kun 16 år gammel vandt det københavnske mesterskab i bantamvægt. Stadig fulgte flere stævner, flere invitationer, ved vore klubmesterskaber måtte man først igennem indledende kampe for at nå frem til finalerne, vi udklækkede deltagere til begynder, trost og mesterskabskampe, vi havde folk at tage af. Træningen blev flittigt passet og som instruktør havde vi nu Emil Christensen.

Vor 5 års stiftelsesfest blev afholdt i Håndværkerforeningen med opførelse af »Der alter und der naier Dor« (den gamle og den nye generation) af Felix Breschel, spillet af »Hakoah« egne medlemmer på jiddisch. De medvirkende var bl. a. Sonja Tschernia, Anna Boraks, Aleks Gringer, Herm. Lejserowitz, Peder Majew, I. Resnik og Meyer Rudaizky. Også på det jødiske kulturelle område gjorde vi en indsats, idet vi senere opførte flere jiddische teaterstykker, og vore medlemsaftener var præget af jødisk ånd, vi havde jødiske foredragsholdere, Krakowsky læste ofte op på jiddisch og vi sang jiddische fællessange.

Med politiets atletklub »Ursus« påbegyndte vi i 1929 et samarbejde, der har gavnet begge parter. Johs. Jacobsen (bryderkongen) var den gang medlem af Ursus, og på vort forslag blev vi enige om at arrangere stævner i fællesskab. Det første løb af stabelen 2. påskedag 1929 i Weinolds lokaler. Johs. Jacobsen havde fået karantæne af D.A.U., og netop samme dag udløb denne. Da danmarksmesterskaberne i brydning blev afholdt 1. påskedag, var vi straks vaks og reklamerede med, at Johs. Jacobsen ved vort stævne ville møde den nybagte danmarksmester i mellemvægt. Vore raske drenge Salle Boraks, Isak og Aleks Gringer stillede sig op udenfor idrætshuset og uddelte plakater med følgende Ordlyd: BRYDERKONGEN PAA MADRASSEN IGEN. — Johs. Jacobsen matcher ved »Hakoah« og »Ursus« stævne mod den nybagte danmarksmester i mellemvægt. Da Bernh. Vosyllus, Alborg, var kåret som mester, måtte vi straks i lag med ham for at få ham til at starte. Han skulle være i Alborg næste dag, men ved telegrafisk henvendelse til hans arbejdsplads og klub fik han starttilladelse, og vi åndede letter op. Stævnet blev en oplagt succes. Folk stod stuvet sammen som sild i en tønde, der har sikkert aldrig været så mange mennesker i Weinolds lokaler. Johs. Jacobsen viste sig fra sin bedste side og

kastede Vosylius på 4 min. Af vore egne gjorde Josef Silbermann og Robert Eisen nogle fortrinlige kampe mod svenske modstandere. Den senere mangeårige europamester Herm. Turesson, »Björn«, deltog her for første gang ved et stævne i København og legede fuldkommen bold med danmarksmesteren Herm. Andersen »Aarhus«.

Samarbejdet med »Ursus« blev fortsat, og den 15. sept. 1929 havde vi et stævne i Arbejderforeningen, hvor hovedkampen stod mellem Johs. Jacobsen—Robert Christoffersen, »Aarhus«, samt Abraham Kurland—Hermann Andersen, »Aarhus«. Kurland tabte og Jacob vandt. Ved julestævnet 1929 i Idrættshusets store sal var Ursus ligeledes medarrangør. Vi havde arrangeret en firkantturnering i mellemvægt bestående af: Europamesteren Josef Tonnyghii, »Ungarn«—Ragnar Böhm, »Eskilstuna«—Ivar Friis »Malmø« og Johs. Jacobsen. Desværre blev Johs. Jacobsen syg et par dage før stævnet og blev erstattet af Georg Martinsen »Dan«. Af vore egne tabte A. Kurland til Stjärnefeldt, Silbermann kastede Turesson, og Robert Eisen besejrede den senere danmarksmester Einar Lyderik »99«.

Dameafdelingen blev oprettet i 1929, og ved et møde i Guldberghus den 3. juni, hvor ca. 30 damer var mødt, valgte damerne følgende ledelse: Bella Asernikov, Rachel Paikin og Sonja Estrin, der skulle samarbejde med »Hakoahs« bestyrelse. Vi lejede Øster Farimagsgades skole og engagerede fru Güldner som lærerinde.

I vintersæsonen 1929—30 afholdt vi stævner næsten hver måned, og indbydelserne til vore folk strømmede atter ind. Damerne passede deres gymnastiktræning, og det var en fornøjelse at samarbejde med dem. Vi indmeldte os i Københavns Svømme Union, og fru Güldner fungerede som svømmelærerinde for damerne, medens Herm. Lejserowitz tog sig af herrerne. I oktober 1930 gav vi os atter i lag med et stort internationalt brydestævne sammen med Ursus, og denne gang strakte stævnet sig over 2 dage. Det foregik i Arbejderforeningen og idrættshusets store sal, og blandt deltagerne kan jeg nævne: Odon og Gyula Zombori, Dr. Papp, Ungarn, Foldeak, Tyskland, Ivar Johansson, Ivar Friis, Hilding Hansson, Göte Persson, Sverige, Johs. Jacobsen, Holger Askehave, Chr. Schack, Herm. Lejserowitz, Abraham Kurland, Josef Silbermann og Robert Eisen, Danmark. Det var et stort arbejde at samle verdens bedste brydere på et brædt. Vi havde møder til langt ud på natten — telegrammer kom og afsendtes — der blev telefoneret rundt om til Europas hovedsteder, det gik hedt til, og den sympatiske formand for »Ursus« var mig en virkelig førsteklases hjælper, og vi blev støttet godt af hans og vor bestyrelse. Jeg føler her trang til at sige min gamle ven Peder Elmvang en hjertelig tak for den tid, vi har arbejdet sammen, og alle vore drenge har altid været vildt begejstrede for ham, så ligetil og kammeratlig han var overfor dem alle.

Ovenpå de store anstrengelser med 2 dages stævnet, fik vi ikke tid til at hvile ud, vi måtte i gang med julestævnet, og her matchede vi mod »Balder«, Lund, og stillede følgende deltagere. Fluevægt: Robert Schiang og Mich. Kurland. Bantam: Herm. Lejserowitz, Levi Toronczyk og Aleks Gringer. Fjervægt: Edvard Schiang og A. Kurland. Letvægt: Josef Silbermann og Sally Rosenberg. Weltervægt: Robert Eisen og Isak Gringer. Mellemvægt: Isak Paikin og Sally Boraks.

I 1930 blev vi indmeldt i »Makkabi Weltverband«. Skorochod sen. henvendte sig til mig med en forespørgsel fra Makkabi, om vi ville tilslutte os den jødiske verdens sports-organisation. Ved en ekstraordinær generalforsamling blev det vedtaget, at »Hakoah« skulle efterkomme opfordringen.

Indmeldelsen i Makkabi bevirkede, at vi den 25. januar 1931 afholdt en jødisk idrætsfest i Arbejderforeningen, hvor dr. Rosen-

feld fra hovedledelsen i Berlin holdt foredrag, og vi var til at fremvise en ny aktuel idrætsfilm fra Palæstina. Den var en stor propaganda for »Hakoah«, og mange unge kvinder og mænd fik lyst til at dyrke idræt. Den gende dag havde vi afskedsbanket for dr. Rosenfeld i s de med Dansk Zionistforening, og vore medlemmer fik lighed til at diskutere idrætslige problemer med vor gæ

Arbejdet gik videre, der mødte ca. 40 damer til hver stikaften, og vi kom da på den ide, at der kunne være at præsentere vore damer for et større publikum ved et stikopvisning. Vi forelagde planen for fru Güldner, der at sammensætte et program og udtage ca. 20 à 25 dame ne opvisning. Nu blev der lagt ekstra energi i trænit blev bestilt noget, og en dag kunne vi glæde vore da at opvisningen ville finde sted den 15. marts. Nu kom een af de virkelige store begivenheder i »Hakoah«. Den nemlig sted søndag den 15. marts 1931 i Tivolis koncer

Kan I huske Tivolis koncertsal? Den lå der, hvor orkester nu har til huse. Et pragtfuldt lokale, der har til ca. 1500 mennesker. Her løb den første store jødiske begivenhed i København af stabelen. Vi havde invitere fra »Makkabi« Berlin til at kæmpe mod vore drenge. skulle have deres debut, og Hirsch Demsitz og Hirsch skulle give en opvisning i boksning. Det store lokale med et festklædt publikum, da de to hold marcherede dens det store orkester spillede en festlig march. Straks »Hatikvaha« spillet og sunget, og jeg havde den stor byde vore jødiske sportskammerater velkommen og udt om, at dette møde vil blive efterfulgt af flere til frem den jødiske idræt i almindelighed. Selvfølgelig brydematches af os med 6—0, men i flere klasser havde der været jæ kampe. Vort hold bestod af fra fluevægt til mellemvæ Kurland, Herm. Lejserowitz, Abraham Kurland, Jos mann, Robert Eisen og Isak Paikin. Desuden havde Edv en ekstra-match, som han vandt. Damerne opvisning enestående succes. Holdets deltagere virkede charmere res smukke dragter, og damerne var meget yndefuld bevægelser i de forskellige discipliner. Ved det efterfølg les kaffebord talte bl. a. Skorochod sen., Katz og Rud Dansen gik så til de små timer. Vi var alle enige om, at været en dejlig aften.

I april 1931 fik vi afviklet de indledende kampe til v mesterskaber i brydning, således at vi den 2. maj ke lag med finalerne, der udkæmpedes i Studenterforening sal. Mestre blev fra myggevægt til let-sværvægt: Max i Mich. Kurland, Hermann Lejserowitz, Edv. Schiang, Kurland, Josef Silbermann, Robert Eisen og Emil Wa Ved samme lejlighed var der fægteopvisning, og Esther viste os sin kunnen i Rulleskojteløb.

Da jeg i sommeren blev indkaldt til militærtjeneste at ligge på Kastellet, lykkedes det mig at komme i f med officiant A. Sørensen, der havde med udlejning lets gymnastiksal at gøre. Vi diskuterede meget ivrigt idrætslige emner, og her fik jeg hr. Sørensen til at lej til håndboldtræning både for damer og herrer forel mandag fra kl. 7½—9½, og yderligere stillede hr. Sø så velvillig, at han uden vederlag påtog sig at lede håndboldtræning, medens jeg selv skulle tage mig af træning. Damerne viste stor interesse for denne spor der mødte gennemgående 40 à 50 damer til hver træ Her må jeg virkelig sige, at hr. Sørensen gjorde et a sesværdigt arbejde, og efter nogen tids forløb kunn med 2 fine damehold. Vi begyndte at arrangere kampe

mede klubber som K.H., Gulfoos, Dragør, og vi klarede os pænt. Jeg tror, at vort stærkeste damehold så således ud fra mål til venstre wing: Anna Boraks, Selda Heskin, Beks Schwarzbard, Ester Grünbaum, Sofie Sem, Martha Boraks og Kaja Paikin. Med 2 hold deltog vi i K.H.F.s håndboldturnering og spillede en del kampe på Kastellet og i Idræts huset. Vort herrehold var også nogenlunde, men i forhold kunne dette slet ikke stå mål med vore damer. Jeg kommer til at tænke på et håndbold pokalstævne, vi selv havde arrangeret med deltagere fra flere klubber, og her slog vort dame B-hold sensationelt vort dame A-hold. Men det var glimrende med konkurrence, for det skabte rift om pladserne. Bare vi dog havde sådanne damehold i dag.

Fodbolden rullede også i hine tider. Den 9. august havde vi svenskerne på besøg til en kamp på Rosenborg Eksercerplads, hvor vi vandt med 6-2 og fejrede sejren med et bal i Studenterforeningen. Der måtte slides i det, men bestyrelsen undte sig ikke selv nogen hvile, vi måtte arbejde ud i eet kore, var det ene stævne, idrætsarrangement færdig — fluks — måtte vi springe ud i et nyt. Allerede den 30. august havde vi en klubmatch med Kärrnan, Limhamn i brydning, og da det var overstået, så kom vor faneindvielsesfest, der var berammet til den 4. oktober 1931 i Studenterforeningens store sal.

Ved forskellige interessenters mellemkomst og med Silbermann sen, som primus motor lykkedes det os at fremskaffe vor smukke fane, som blev indviet ved en stor festlighed i Studenterforeningen. Her talte dr. Friediger, direktør Leopold Landau for Makkabi Weltverband og inspektionsbetjent P. Elmvang for dansk idræt. I det kunstneriske program medvirkede Berl Botschinsky med kammermusik, Elith Pio, Albert Luther, Fini Henriques, Lily Lamprecht, Johan Hannover Cohen og ved midnatskabetten var der optræden af danseparret Lous & Petersen samt Olga Svendsen. Det blev en aften, som var »Hakoah« værdig, og som yderligere befæstede vor popularitet.

I vintersæsonen 1931-32 flyttede vi vore træningslokaler til den gamle freimurerloge i Klerkegade, der var omdannet til sportslokaler. Her begyndte vi så småt at optage motions-boksning på vort program med dr. Arne Osier og Willy Gelberg som ledere. Stadig mange indbydelser og stadig mange rejser. Abraham Kurland og Edvard Schiang bliver udtaget til byholdet mod Malmö, og i holdturneringen stiller vi med et A og B-hold.

Så kommer vi til den altoverskyggende begivenhed indenfor »Hakoah«, nemlig vor deltagelse i den første jødiske Makkabiade i Palæstina, hvor jødiske idrætsmænd og kvinder satte hinanden stævne. Med støtte fra Troessamfundet, Danmarks Logen, Zionistforeningen og flere lykkedes det os at sende 3 deltagere af sted. Abraham Kurland, der samme år vandt det danske mesterskab i letvægt, var selvskreven, og i weltervægt udkæmpedes der en udtageskamp mellem Josef Silbermann og Robert Eisen, og efter en hård torn vandt Silbermann på bedste arbejde. Som tredje mand stod valget mellem Hermann Lejserowitz i bantam og Edvard Schiang i fjervægt. Efter nogen overvejelse blev Lejserowitz foretrukket. Disse 3 mand gik nu i specialtræning, og for afrejsen, hvor vi havde indbudt den samlede københavnske presse, skrev mr. Smile i Dagens Nyheder: Det er en stor oplevelse, de tre unge brydere fra »Hakoah« her får, og man forstår, at dens medlemmer går gennem ild og vand for sådan en klub. Vi havde arrangeret en lille afskedsaften nogle timer før vore drenge skulle af sted, og her var den elskværdige og idrætsinteresserede vært i Osborne P. O. Jensen til stede og traktede vort selskab med vin og kager og holdt en pæn tale, hvor han ønskede vore deltagere held og lykke. Her havde vi den store triumf, at vore 3 drenge alle blev jødiske verdensmestre, og de blev ved hjemkomsten fejret af en tusindtallig tilskuerskare

på hovedbanegården, hvor jeg havde den ære at byde dem velkommen hjem. Hasomir sang og Boris band spillede. Vore verdensmestre blev båret i guldstol og hyldet ved en efterfølgende banket, hvor repræsentanter for samtlige jødiske foreninger var til stede. Det var en dag, vi aldrig nogen sinde vil glemme. 1. pinsedag 1932 fik vi atter lejlighed til at sige vore makkabiadeltagere tak for deres indsats, og det skete ved finalerne om vore klubmesterskaber i Studenterforeningen, og damerne afsluttede den sportslige afdeling med en gymnastikopvisning. Til langt ud på natten dansedes der til tonerne af Boris band.

Samme år blev Abraham Kurland udtaget til at repræsentere Danmark ved de olympiske Lege i Los Angeles. Han opnåede at blive olympisk sølvmedaljevinder i letvægt, og den 4. september afholdt vi i Borgernes Hus en festaften til hans ære. J.U. opførte en revy indeholdende de mest aktuelle »Hakoah« begivenheder, og blandt de medvirkende var bl. a. Borge Rosenbaum, Torben og Borge Meyer. Samme eftermiddag spillede en fodboldkamp med vore venner fra Malmö, som slog os med 5-4, og vor olympiadedeltager deltog på »Hakoah« hold.

I 1933 havde vi »Hakoah« Wien på besøg med et bryderhold. Den 11. marts matchede vort kamphold mod vore kammerater fra Østrig i Odd-Fellow palæets store sal. Også dette stævne havde samlet fuldt hus. Vi stillede med følgende deltagere fra bantam til sværvægt: Michael Kurland, Hermann Bukrinsky, Abraham Kurland, Josef Silbermann, Leo Toron, Isak Paikin, Emil Wassermann. Hakoah Wien sejrede med 5-2, og af vore vandt Abraham på bedste arbejde over Schlanger, medens Jolle kastede Ochsenhorn. Efter brydekampene viste vore damer en smuk gymnastikopvisning. Et par dage efter vandt Wienerne over et udvalgt københavnsk hold med 4-2.

Ved begyndermesterskaberne placerede Hirsch Katznelson sig som nr. 1 i fjervægt med 5 faldsejre, Israel Kress og Max Bornstein blev henholdsvis nr. 2 og 3 i fluevægt, bernh. Chait, Hermann Erbsen og Leo Braginsky opnåede også placeringer.

I 1934 bliver Mich. Kurland danmarksmester i bantam, og ved det store jødiske stævne var »Makkabea« Bratislava vore gæster. Det foregik søndag den 4. februar i idræts husets store sal, og vort hold så således ud fra bantam til sværvægt: Mich. Kurland, Herm. Lejserowitz, Jose Livoff, Abraham Kurland, Robert Eisen, Isak Paikin og Jakob Birnbaum. Den sidstnævnte var udlånt af »Hakoah« Wien. Vi vandt med 5-2, Livoff og Isak Paikin tabte, de øvrige vandt. Om aftenen havde vi arrangeret en stor festlighed i Borgernes Hus, hvor der var optræden af Osvald Helmut og Gellin og Borgstrøm.

Et stykke tid før vort 10 års jubilæum rejste jeg til Jylland for at bosætte mig der — og fratrådte min formandspost, som jeg havde bestridt med undtagelse af nogle måneder lige fra foreningens start i 1924. Det glædede min hustru og mig meget fra jubilæumsfesten at modtage et sålydende telegram: »Kære Anna og Meyer. Vi beklager jeres ufrivillige fravær og sender jer de hjerteligste hilsener fra de hundreder af kammerater, som fejrer jubilæet. Tak for dit livsværk«. Det var for mig et bevis på, at mit arbejde og indsats for »Hakoah« dog blev værdsat.

Nu føler jeg mig, som om jeg er vågnet op efter en skøn drøm, men inden jeg slutter af, vil jeg dog have lov til at sige mine kammerater i bestyrelsen og de aktive idrætsfolk, som jeg har haft den fornøjelse at samarbejde med gennem de mange år, og som viede hele deres arbejdskraft i »Hakoah«s interesse og gjorde deres til, at »Hakoah« kunne vokse sig stor — en hjertelig tak — og jeg ved, at »Hakoah«s trivsel stadig ligger dem på sinde, og de er altid parate, hvis det er nødvendigt at række foreningen en hjælpende hånd. Gammel kærlighed rustet som bekendt aldrig.

ET TILBAGEBLIK

Det er med den største glæde, at jeg skriver disse linier til foreningens jubilæumsskrift. Den tid, jeg har været med i foreningen, står for mig som noget af det, jeg mindes med den største entusiasme og varme. I dag, hvor jeg befinder mig mange hundrede kilometer fra København, og hvor jeg uden at være gammel har nået en moden alder, først i dag forstår jeg rigtigt alt det gode, Hakoah har betydet for mig, og jeg ønsker bare, at så mange jødiske unge mennesker som mulige, må blive i stand til at dele denne glæde med mig.

Jeg blev medlem i september 1927, samme år som bryderafdelingen blev startet; i løbet af forbausende kort tid var vi en af de stærkeste bryderklubber, og der var spænding så det battede, når Hakoah tordede sammen med Dan eller Sparta i kampen om årets holdmesterskab. I de kampe var det navne som Hermann Leiserowitz, Michael og Abraham Kurland, Josef Silbermann, Robert Eisen, Leo Toron og Isak Paikin, der dominerede foreningens holdopstilling. Forbausende nok genkender man en del af disse navne i brydereferaterne anno 1949, men det viser os bare, at bryderne ikke mærkes af deres idræt, som f. eks. bokserne, men kan blive ved i mange år, og endog hele tiden holde sig fremme i første linie.

På den tid, da vi startede, var der en ret kraftig diskussion om, hvorvidt en jødisk idrætsforening havde nogen berettigelse i et frit land som Danmark, hvor hvem som helst var velkomne i en hvilken som helst forening, uden hensyn til race eller religion. Vi holdt naturligvis på, at en sådan forening havde sin berettigelse og stadig har det i dag, fordi den bedre end nogen anden har forudsætningerne for at samle den store mængde af den jødiske ungdom, som normalt ikke ville melde sig ind i nogen idrætsforening til udøvelsen af udviklende idræt, hvilket atter, gennem at beskæftige

de unge i deres fritid, bortelimerer den ledi som kan være roden til meget ondt. Navnlig i e by kan det være vanskeligt at finde en passende skæftigelse for ungdommen i de lange aftener, har Hakoah for mange betydet et samlingspunkt de kunne fylkes om, og det er med glæde og tilighed jeg mindes, hvad foreningen har bety mig og mine venner i den tid, jeg havde fornøj være med, dels som aktivt medlem og senere s styrelsesmedlem og formand. Navnlig vil jeg vægt på den sammenholdsfølelse og kammerat ånd, som overalt var fremherskende, og når v kamp, var parolen æn for alle og alle for en og sidst gjaldt Hakoahs ære og ikke den enkelte så meget som kampen for holdsejren. Jeg huske de første holdkampe, vi havde mod en sjælland vinsby. Vi havde lige bjerget holdsejren, og jeg den sidste match, som altså var uden betydning slutresultatet. Meyer Rudaitzky var hjørnedomin i sin begejstring markerede han fald på mig, h gen anden havde set noget fald. Men det var u tydning for holdsejren, så jeg var lige gode med Meyer for det, thi for mig var det vigt holdet vandt, og jeg tog min bortdømming med ro, ligesom enhver anden ville have gjort det. I sæk blev jo heller ikke den eneste i min karrie

Også arbejdet i bestyrelsen tænker jeg tilbage med den største glæde. Der herskede den bedste arbejdsvilje og harmoni, selvom vi under åren lejlighed til at behæfte et eller andet æret medle betegnelsen kværulant, men sådanne har jo ogs mission, for at holde gryden i kog. Bestyrelser altid planer under arbejde i Hakoah, man hvile på vundne laurbær, og vore store internationale rangementer gav genklang vidt omkring. Det mange foreninger, der vovede sig i kast med kæmpearrangementer, som vi foranstaltede, chancerne, og som regel gik det godt.

Ja, der var engang, da Hakoah fyldte hele værelse. Vi tænkte og talte Hakoah. Jeg kan i beklage, at omstændighederne har medført, at j kan følge arbejdet på nært hold, da min inter min gamle forening er lige stærk og brændende

Mit ønske på 25 års dagen er, at Hakoah sætte de traditioner, som den i den forløbne gjort til sine, og at den fortsat må blive et sam om hvilket jødisk ungdom fylker sig i sammer og kammeratskabets ånd, ikke alene på sports også på kulturel basis, for derigennem at udv til glæde og gavn for sig selv, det land de er b og hele det jødiske folk

STOCKHOLM, i oktober 1949

S. WASSER
Formand 1949

MIT LIVS BEDSTE MINDER

Efter nogle år som ordinært bestyrelsesmedlem blev jeg i januar 1935 valgt til formand for Hakoah. Det var med bange anelser, jeg modtog posten, nu havde »Fyrtårnet og Bivognen« (Rudaitzky og Sacknowsky) i mange år gjort et stort og dygtigt arbejde, og ofret megen tid på foreningen, og det skulle jo i fremtiden ikke gå dårligere, men med den

udmærkede bestyrelse, jeg kom til at arbejde med, gik det over forventning. Alle var ivrige for at gøre en indsats. Til lokale-lejer og vore dygtige instruktører skulle der bruges mange penge, men kassen led af kronisk tomhed, og lidt måtte derfor bestyrelsens medlemmer selv punge ud med; en gang var pengene så små, at vor udmærkede kasserer, Silbermann, pantsatte sit guldur, en anden gang måtte han stifte lån i en bank, skaffe kautionsister o. s. v. Intet blev sparet, alt blev gjort, for at medlemmerne kunne dyrke deres sport, og resultater blev derefter, idet vore medlemmer placerede sig smukt i de konkurrencer, de del-

tog i. Fra udland og indland fik vi indbydelser til at deltage i stævner, og vi vandt mange sejre, der kastede glans over foreningen. Hermann Leiserowitz deltog i 1935 i Maccabiaden i Palæstina og placerede sig som nr. 1 i brydning, fodboldholdene spillede kampe mod de jødiske fodboldhold i Sverige, og disse spillede her, vort samkvem med »Maccabie, Berlin, og »Blau-Weisse«, Hamborg, førte til matcher såvel i Tyskland som her, og i 1936 fik vi 2 danmarksmestre ved Abraham Kurland og Isak Paikin. Pladsmangel forhindrer mig i at minde de utallige fine placeringer af vore brydere i holdturneringer, landskampe samt nationale og internationale stævner.

Ved vore stævner og fester vakte vor pyrd, damernes gymnastikhold, berettiget begejstring, der var initiativ og virkelyst, trofasthed og kammeratskab, som kun sporten kan fostre. Mit livs bedste minder har jeg fra den tid, hvor vi, i modsætning til nu, også havde en stor dame-håndboldafdeling, min lykønskning til jubilæet må derfor indeholde ønsket om igen at se en damegymnastik- og håndboldafdeling, så alle kan deltage i den sportsgren, de ønsker, samt ønsket om at Hakoah må vokse sig stor og stærk og magte den opgave, den har påtaget sig, at skaffe:

en sund sjæl i et sundt legeme

hos den opvoksende jødiske generation, til velsignelse for medlemmerne, til ære for foreningen, og til glæde for hele det jødiske samfund.

M. H. SCHWARTZMANN, Formand 1935-37

5 ÅR SOM FORMAND

For kort tid siden fik jeg en eftermiddag på Vesterbrogade øje på Hakoahs sekretær, Pinus Solovej, med en stor, tyk bog under armen. Jeg blev nervøs, og mine værste anelser blev bekræftet — det var Hakoahs forhandlingsprotokol, jeg fik stukket ud med en kort og knap bemærkning: Skriv noget om din tid som foreningens formand.

Det er lettere sagt end gjort, for som alverden ved, er jeg ikke nogen

særlig stor skribent, men jeg vil trods alt i korte træk prøve på at genopfriske de gode dage, da jeg var foreningens formand, og til min store forbløffelse konstaterede jeg, da jeg bladede protokollen igennem, at jeg, næst efter foreningens stifter og første formand, Meyer Rudaitzky, er den, der har virket længst som formand, forstå det hvo der kan!

Men spøg til side, de 5 år jeg fungerede kan deles i 2 afsnit — før og efter april 1940 —, men til trods for de besværligheder, som pludselig tårnede sig op i de sidste år, synes jeg, at man med rette kan sige, at arbejdet i min formandstid viste en stigende kurve, både med henyn til resultater og medlemstal.

De første år var arbejdet naturligvis mere frigt, og i meget høj grad præget af rejser for vore brydere, både til provinsen og til udlandet, og vore folk hjemførte mange mesterskaber og var ofte deltagere på repræsentative hold. I 1938 blev fodboldafdelingen indmeldt i D.A.I., og der var dengang fin tilslutning, og en af vore bedste oplevelser fra disse år var fodboldholdets

tur til »Blau-Weisse«, Hamborg, som til trods for at den foregik til et nazistisk Tyskland, dog blev en stor oplevelse for spillerne.

Blandt andre ting, som jeg minde med glæde, var vore store fester i Borgernes Hus og Odd Fellow palæet med deltagelse af vore dame- og herregymnastikhold, som vakte stor begejstring hos vort publikum. Mens jeg er ved festerne, vil jeg gerne her nævne alle tiders største succes, velgørenhedsfesten den 28. januar i Handels og Kontoristforeningen, med deltagelse af 7 jødiske verdensartister; de, der var til stede, glemmer sikkert aldrig den strålende artist, pianistinden Supnischkaja, med alle de gamle jiddische lieder.

Blandt mine bedste minder er også vor 15 års stiftelsesfest, d. 15. okt. i Borgernes Hus, hvor jeg med særlig glæde tænker tilbage på formanden for D.A.U., Arnold Richard Nielsens hyldest til os med tak for vor indsats i dansk brydesport.

En omvæltning i arbejdet indtraf naturligvis ved besættelsen. Alt, hvad der hed rejser, var naturligvis udelukket, og beslaglæggelsen af idrætslokaler skabte uhyre vanskeligheder for træningen. Men hvad udadtil tabes, vindes indadtil, og de bedste resultater i foreningens historie opnåedes i disse trængsleres år. For første og hidtil eneste gang blev vi i 1941 bedste bryderklub i Danmark, ved at vinde holdturneringen med sejre over bl. a. Dan og Sparta, og vi fik ved den lejlighed overrakt en stor pokal. Samme sæson blev vi bedste klub ved københavnsmesterskaberne med 3 førstepladser og 1 andenplads.

Desuden må jeg med særlig glæde fremhæve vor udmærkede håndboldafdeling, der altid har arbejdet med liv og lyst, som samme år vandt K.H.F.s b-række og rykkede op i a-rækken.

Det ville fore for vidt — dette festskrift ville blive for tykt og for dyrt — hvis jeg her skulle gå nærmere ind på omtale af hver enkelts præstationer, men jeg ved, at der i dette skrift vil være en resultatliste, som langt bedre vil give et billede af foreningens indsats i dansk sport, og jeg vil derfor kun slutte med en hjertelig tak til alle vore aktive sportsfolk, samt til mine bestyrelseskolleger fra hine år, for deres arbejde, samt udtale mine bedste ønsker for foreningens fremtid.

A. SCHÖNBAUM
Formand 1937-42

FREMGANG – TRODS SVÆRE TID

Et gammelt ord siger, at man kan bo så nær ved kirken, at man ikke ser den, og sikkert er det, at den der vil skrive sin egen tids begivenheder, står i fare for at overse det store og væsentlige.

Jeg vil derfor nøjes med at omtale bestyrelsesarbejdet og dets betydning for foreningen og almenheden, og herunder indflette nogle af de vigtigste begivenheder fra den periode, hvor jeg havde den ære at stå i spidsen for Hakoahs ledelse.

Selv om det er fristende at nævne navne, der har haft betydning for foreningens udvikling, vil jeg helt udelade det, for som bekendt har enhver, der lader sig vælge til at varetage en ledende post — det være sig som formand eller bestyrelsesmedlem — den bedste vilje til at fremme foreningens udvikling, men det er lige så bekendt, at det ikke er alle, det lykkes lige godt for. Heldigvis har Hakoah formået at vælge ret og er i de fleste tilfælde bleve forskånet for uegnede ledere, ellers havde foreningen næppe opnået at runde 25 år.

Så længe en forening er ung og har frisk initiativ og tilgang af medlemmer, er fordringerne — udadtil — ikke så store, men næppe har den vokset sig stor, begynder kravene at melde sig. Hakoah begyndte som bekendt med en lille gruppe, men efterhånden optog den, indenfor sine rammer, mange forskellige grene. De forskellige udvidelser fordrede større indsatser og det varede længe, inden Hakoah havde trådt sine første børnesko skæve, men megen energi og års erfaring gav efterhånden gode resultater.

Hakoah havde formået at hævde sig indenfor det danske sportsliv, og på en smuk og værdig måde opnået resultater, der i mange tilfælde var imponerende i forhold til foreningens aktive medlemstal og aftvun-

get respekt i andre idrætsforeninger og i dagst. Alle vidste jo, at vi — som lukket forening — havde de samme muligheder for tilgang af ud medlemmer. Men hvad vi ikke kunne yde k- tivt, forsøgte vi at erstatte med kvalitet, og det v- tvivl et udslag af beundring, da et af de købe ske dagblade skrev: »Hatten af for Hakoah«, brydehold i 1941 vandt mesterskabet i holdt- gen.

Hakoah havde fået sit ansigt, oven i købet e med mange talende udtryk, den havde slået r- den havde dog ikke formået at samle hele den ungdom om sig. Der kunne skrives adskillig om de bestræbelser, som bestyrelsen i årenes lø udfoldet for at forbedre samspillet mellem for og den såkaldte jødiske ungdom, men her m melde pas, og desværre lykkedes det aldrig at bleret den rette forståelse.

Glæden og fornøjelsen ved at drive foreninge ne ofte være behersket, især da tordenen fra s lede ind over Danmark i april 1940. Vi ryst vort velfærd, hvorledes skulle dette her spær Men efterhånden beroligedes stemningen og ud, som om skyerne skulle drive over uden reg det var en streng tid, streng for sportsudøvere som for lederne. Træningslokalerne blev efter inddraget »til andet brug«, og de steder, hvor d nu var tilladt at drive sport, skete det i utiltale kaler, der ikke måtte opvarmes og med iskoldt bad. Men det var forbøffende at se, hvilken energi de unge lagde for dagen, de tabte ald møret, blev ufortrødent ved og vænnede sig hu forholdene. Ledelsen måtte udadtil vise ro og dighed og mane til udpræget reserveret tilbagel hed og måtte frem for alt indprente medlemm- de ikke måtte provokere eller lade sig provol ytringer eller handlinger, der kunne skade for eller det jødiske samfunds medlemmer.

Det mest tragiske ved Hakoahs historie har været dens stadige kamp for at overvinde de miske vanskeligheder, en endeløs og usigelig l lig kamp.

Når man mødte til en generalforsamling, kun være sikker på, at kassebeholdningen lå meget at ønske, som regel i nærheden af 50 kr.

Min første tanke, da jeg overtog ledelsen af relsen, var derfor at konsolidere foreningens øk og det lykkedes over al forventning, da året v- viste kassebeholdningen mere end 2.400 kr., det resultat i foreningens historie, og vel at mærk

det, at udgifterne til administrationen havde været 3 gange så store, som de plejede at være.

Ligeledes satte vi os til mål, at forøge medlemstallet, og det lykkedes fuldt ud, idet vi, efter et ihærdigt arbejde, kunne møde med en medlemsforøgelse på mere end 100 pct., og i betragtning af at foreningen havde eksisteret i 18 år, viste dette ene års resultat, at der her var et felt, som ikke i tilstrækkelig grad var blevet bearbejdet. Hakoah var på dette tidspunkt den største enkelt-jødiske forening i Skandinavien.

For at opnå ovennævnte gode resultater, måtte ledelsen slå ind på nye linjer, og selv om disse ikke just hørte med til den snævraste tilknytning til vore formålsparagraffer, måtte vi dels af økonomiske grunde, men sidst og ikke mindst, fordi det var et middel til at holde medlemmerne sammen, tilfredsstille deres krav på disse områder.

Arrangementerne hjalp i høj grad på økonomien, men medførte på samme tid et uforholdsmæssigt stort arbejde for bestyrelsen, der efterhånden var nødt til at oprette en hel lille underholdnings-industri, og enhver, der har haft med foreningsarbejde at gøre, kender den besværlige jagt efter emner til underholdning. Jo flere og større fester, der blev afholdt, des vanskeligere blev det. Først og fremmest stilledes der større krav til både indhold og form. Medlemmernes smag blev med tiden differentieret og mere bevidst, og dette måtte selvfølgelig respekteres.

Der var da også visse fester, der ragede op over andre, og når dette lykkedes, følte alle i bestyrelsen en personlig stolthed, der animerede til yderligere anstrengelser. Sådanne fester bidrog samtidig til at foreningen fik et godt rygte som festarrangør.

Foruden de store arrangementer afholdt foreningen hver måned medlemsaftener, som var mere kulturelt betonedede, med foredrag, oplæsning på jiddish og om jødiske emner, musik og anden kunstnerisk underholdning. Disse aftener var mere sluttede, men ikke desto mindre populære.

Hakoah havde efterhånden såvel på det sportslige som på det kulturelle område taget et sådant opsving og blevet sådan af betydning, at man ikke længere kunne afvise dens eksistens med et skuldertræk. Det var vel også en af grundene til, at Repræsentantskabets indstilling til foreningen blev mere velvillig. Det var 3 år siden, vi havde modtaget pekuniær støtte fra menigheden, nu fik vi tildelt 200 kr., samtidig opnåede vi at få tilladelse til at disponere over drengeskolens gymnastiksal i næsten samtlige ugens dage, og der er ingen tvivl om, at den velvillige indstilling skyldtes foreningens initiativ på ovennævnte områder.

En direkte følge af den udvidede træningstid på drengeskolen, var oprettelsen af badmintonafdelingen,

1927 Hakoah's første bryderhold

fra venstre: S. Wassermann, David Niven, Robert Aisen, Wulff Sliffka, Josef Silbermann, Abraham Kurland

Foreningens mesterhold, der vandt holdturneringen 1941

fra venstre: Hermann Leiserowitz, Kofie Leiserowitz, Michael Kurland, Abraham Kurland, Jacob Leiserowitz, Leo Toron, Emanuel Simakoff, Isak Paikin

Fra brydernes træning 1949

Håndbold 1. hold

fra venstre: Hermann Fromberg, Poul Feldstein, Sally Nodal, Reinhold Nathansohn, Leo Braginsky, Sigmund Silberbrandt, Hensine Isachsen samt håndboldlederen Pinus Solovel.

Håndbold 2. hold

fra venstre: Alfred Tschernia, Tobias Enk, Nathan Grubin, Oscar David Garodkin, Pinus Barosin, David Braginsky.

der straks ved starten blev en succes, alt tydede på fremgang, og det varede ikke længe, førend vi ansøgte og blev optaget i Københavns Badmintonkreds, sendte folk til instruktionskursus og i øvrigt arrangerede flere vellykkede turneringer, hvor iblandt et fandt sted i Hermeshallen og var formet som et åbent stævne med adgang for jødiske spillere udenfor Hakoah.

Eftersom interessen for dame-svømning var vågnet, efterkom vi et ønske, som igennem længere tid var rettet til bestyrelsen, og påbegyndte i juni 1943 en svømmeafdeling på badeanstalten Sønderstrand.

Året 1942—43 var i det hele taget fyldt med begivenheder, som satte spor inden for foreningen, men oprettelsen af medlemsbladet var måske den ting, der var af største betydning.

Det første nummer, der udkom i juli 1942, var af meget beskedent format, men i de følgende måneder voksede det gradvis, indtil det i oktober samme år nåede et anseligt format.

Ved hjælp af bladet lykkedes det bestyrelsen at skabe en kontakt med medlemmerne, som før havde været savnet, og det var i grunden et anseligt antal emner, bladet bragte på bane, ud over det rent sportlige stof. Som bekendt var vort medlemsblad på dette tidspunkt det eneste organ, som udkom inden for vor kreds, og som følge deraf stillede redaktionen sig villig over for indlæg, som indkom fra ikke-medlemmer. Det var dog ikke alle ønsker, der blev efterkommet, for redaktionen havde ansvar, og måtte hele tiden have øje for at forme bladet på en sådan måde, at ingen interesser led skade.

En afdeling, der blev plejet med særlig omhu, var

juniorafdelingen, vi vidste jo, at denne var H fremtid, herfra skulle foreningen rekruttere sine til de forskellige idrætsgrene.

Derfor gav vi dem gratis medlemsskab, eng, specielle juniorledere, anskaffede rekvisitter, g udstyr, og bekostede en række udflugter, som hånden blev traditionelle. Ingen ofre var for forsøgte at opelske interessen for sporten og for livet, så at de med tiden kunne føle sig forpligt som arvtagere, at videreføre foreningen. Vi havde af denne afdeling og så, at den ville bære og hostede anerkendelse bl. a. ved drengeskoleafslutning i marts 1943, hvor skolens afholdte tige bestyrer hr. Harry Pihler, omtalte Hakoah blandt ungdommen. Han udtalte bl. a.: »takke Hakoahs ledelse for det udmærkede arbejde her ydes, og som ganske falder i tråd med skole om fritidsbeskæftigelse, som kan udtrykkes med ord:

Børnene bort fra gaden og ind i nyttigt og udviklende fritidsarbejde.

Hakoah har i det hele igennem mange var perioder i årenes løb gjort en stor indsats, og af denne indsats ligger først og fremmest i den ning, den har haft for dets enkelte individer. I gennem sporten søgt frem til idrættens mål, a »en sund sjæl i et sundt legeme«.

Og når engang i fremtiden der skal skrives om det jødiske samfundsliv i København, g man forhåbentlig ikke at få et kapitel med o koahs betydning for den opvoksende ungdom.

WILLY FEDER. *Formand*

»JOLLE« HAR ORDET

Hvor tit siges det ikke: »Driv sport og bliv sund og rask«, men lige så tit hører man svaret: »Hvad skal det gøre godt for? Det er jo til syvende og sidst kun tidspilde.« Men dette kan jeg roligt benægte. Mine år som sportsmand har ikke blot givet mig et helbredsmæssigt udbytte, men jeg har også gennem sporten fået mange gode venner og kammerater både herhjemme og i udlandet; og jeg tror at alle, der tænker tilbage på deres sportstid, vil give mig ret.

Hvem husker ikke de store stævner, Hakoah arrangerede for krigen i Tivolis koncertsal og i Odd Fellowpalæets store sal, med deltagelse af bl. a. Maccabi, Berlin, samt Hakoah, Wien — nogle af verdens fineste brydere med europamesteren Hirsch i spidsen. Det var en virkelig oplevelse at træffe disse dygtige sportsfolk og gode kammerater.

Men det største minde fra den tid er dog Maccabiaden i Tel-Aviv 1932. Det var virkelig en uforglemmelig tur; jeg tror ikke, at jeg nogensinde har oplevet så meget på så kort tid. Alene turen dertil, fra Triest sejlede vi med en græsk damper med 500 passagerer, alle jødiske sportsfolk på vej til Maccabiaden, alle sportstrængede unge mennesker, der slog en pæl igennem myten om den jødiske svæklæg.

På vejen gjorde vi ophold i Athen, hvor vi så på Akropolis og det kæmpemæssige stadion, der kan rumme 125.000 tilskuere. Vi ville alle gerne ind på stadion for at træne, men en kolossal portner med langt hvidt skæg var ubønhørlig. Indtil han så det Dannebrog, der var syet fast på min skjorte, så fik piben en anden lyd. Han kastede sig ud i en styrtso af ord, hvorefter jeg forstod så meget, at han engang havde set den græske konge (der jo er af dansk afstamning) ved hoffet, og siden dengang nærede en dyb respekt for alt dansk. Nu kunne vi godt få lov at komme ind, og snart tumlede unge jøder sig på det årtusindgamle stadion. Det var det nye Israel, der hilste gamle Hellas.

Endelig kom vi så til Tel-Aviv, eller rettere sagt Jaffa, da Tel-Aviv dengang endnu ikke havde nogen havn. Idrætspladsen, hvor Maccabiaden skulle finde sted, lå midt ude i en sandørken — 45 min. fra centrum. Allerede dengang forudså man byens rivende udvikling, og i dag ligger den da også midt inde i byen.

Det var et imponerende syn at se nogle af verdens fineste idrætsmænd, alle jøder, i konkurrence i det jødiske land. Vi var 3 fra Danmark, alle brydere: Herman Leiserowitz i fjervægt, Abraham Kurland i Letvægt, og jeg selv i weltervægt, og vi havde egentlig ikke tiltroet os nogen chance blandt de tusinde fra alverdens lande. Men det gik over forventning, idet vi alle vandt vore klasser. Især vakte Abraham Kurland stor beundring blandt alle for sin fremragende brydning.

Disse dage vil altid stå for mig som mit livs største oplevelse. Og som prikken over i'et kom så den storslåede modtagelse, da vi kom hjem. Foreningen var mødt op med orkester og formanden, Meyer Rudaitzky, i spidsen, og også Hasomir var på banegården og bidrog med deres sang til at gøre øjeblikket uforglemmeligt.

Men, og det vil jeg gerne indprente de unge i foreningen, det vigtigste i idrætten er dog ikke at sejre, men altid at vise sig som en fuldendt sportsmand i ordets bedste betydning. Jeg husker, Hakoah engang kæmpede i Struer, at de jyske aviser skrev, at de sjældent havde set en sådan gentleman-optræden af idrætsmænd.

Hakoah har altid haft et godt navn, og jeg håber, at også den nye generation vil bidrage deres til at holde foreningens navn højt, så at den altid vil blive omtalt med ære.

J. H. SILBERMANN

Handbold ynglingehold knælende fra venstre: Leo Karpatoff, Torben Sapoznikow, Albert Borenhoff, Selly Diamant
siddende fra venstre: Julius Tschertok, Felix Thewes, Martin Berkowitz

Fodbold drenge A-hold stående fra venstre: Poul Brandt, Freddy Wainer, Daniel Sobul, Marcus Sterling, John Brandt
knælende fra venstre: Julius Tschertok, Bent Brandt, Bent Lewinsky
siddende fra venstre: Jerry Katz, Ino Jacobsen, Palle Rauchmann

Fodbold drenge B-hold stående fra venstre: Alan Fogel, Richard Vilhoff, Finn Bentow, Tonny Schapiro, Leo Bergmann, Albert Garodkin
knælende fra venstre: Allan Zorbe, Sally Altschul, Ole Ternwald
siddende fra venstre: Georg Blachmann, Michael Senderowitz, Henry Dalgart-Levy

Yngste gymnastikhold 1919

Hvorledes kom jeg egentlig i forbindelse med »Hakoah«? Som så meget andet her i livet: Ved en tilfældighed. »Hakoah«s første formand, Meyer Rudaizky, der i sin tid som soldat forrettede tjeneste under mig i Kastelet, bad mig om at skaffe foreningen indpas i Kastelets gymnastiksal til håndbold for foreningens damer og herrer. Jeg havde dengang tilsyn med gymnastikhuset og fordelte salen efter indsendte ansøgninger fra de forskellige foreninger og håndboldklubber i København. »Hakoah« var dengang for mig noget fjernt og fremmed. »Jøderne i Kastelet!« tænkte jeg, »hvorelles vil dette mon spænde af? De laver da vist et værre halloj mellem de ærværdige mure, men lad os prøve!« »Hakoah« fik salen, og jeg fortrold aldrig, at jeg hjalp foreningen ind. Begyndelsen var ikke let. Da jeg den første spille aften mødte op for som tilskuere at se, hvorelles det ville spænde af, var salen som en myretue eller rettere en rigtig »Jødeskole«. Midt i salen stod Rudaizky og forsøgte at skaffe sig ørenlyd mellem nogle og fyrrer kvidrende damer, der hver især havde sin absolutte og komplet urokkelige mening om håndbold. »De er smukke,« sagde jeg til mig selv, »men megen håndbold bliver der nu ikke af denne »generalforsamling«, hvis hver især skal spille efter sine egne »regler.« Jeg så medfølelse på Rudaizky og spurgte ham, om ikke jeg skulle prøve at sætte skik på de små valkyrier. Rudaizky lønnede mig med et taknemligt blik og trak sig stille tilbage, og så blev det min tur at forsøge at skaffe stilhed og ørenlyd. »Sæt Dem ned på gulvet!« kommanderede jeg på soldatermaner. De små damer blev så chokerede, at de stille gled ned på gulvet og stirrede på mig med

MED HAKOAH I N

mørke, ikke ganske bifaldende blikke, der n udtrykte et »Hvad bilder han sig ind«. »Den der siger noget, før jeg er færdig, må jeg be straks at forlade salen«, fortsatte jeg. De så h doren, hvor et par »Hakoah«-herrer havde ta stilling som interesserede tilskuere. Nej, den te »de små« dog ikke lide, og der blev ro, som soldater, der fik instruktion. Jeg nåede at opsti damehold, og lad mig med det samme tilføj hold, der efterhånden tilegnede sig en discipli orden, der i den retning gjorde samtlige øvrige Kastelet til skamme. De lærte at spille håndbol alene ved min beskedne indsats, men først og mest ved den energi, forståelse og interesse, der hver time blev lagt for dagen. »Stjernehold« l aldrig, men ved deres enestående energi og læ hed, lærte de at spille så godt, at de to bedst i løbet af forbavsende kort tid satte sig i respekt de fremmede hold, de efterhånden fik som mods Jeg var stolt af mine små »jødepiger«, de for tage en sejr med idrætslig beskedenhed, de også at tage et nederlag med fatning og uden hed. De blev idrætspiger, der var respekterede lidte blandt modspillere.

Nogle år havde jeg »Hakoah«s damer, år me fremgang, forholdene ændrede sig, og jeg gled i lærer, egentlig med en smule sorg. Jeg var ke overlade mine småpiger til andre, men pigerne efterhånden også. Hvorfor? Synd i hvert fald, den for »Hakoah«s damer var der emner til at det helt store håndboldhold, til ære for deres fo til glæde for dem selv. Ingen tog arven op, og man aldrig mere »Hakoah«s dame I eller II i c benhavnske håndboldturnering.

Min længste virketid indenfor foreningen fik som lærer i gymnastik for herreholdet. Vi be under små og meget beskedne forhold. Det var tider vanskeligt at skaffe en egnet gymnastiksal koster store penge, og store penge var i delsen ikke »Hakoah«s stærke side. Men vi holi men med et ubrydeligt godt kammeratskab, gik det i den første vanskelige tid. En lille og ti et koldt og uhyggeligt omklædningsrum, el badeforhold, men altid med et uopslideligt Tit måtte jeg beundre mine »dreng«, når de r mig knagfrysende, men med en enestående en

ANG OG I FREMGANG

at føre sagen igennem. Ingen tænkte på at give op, selv om det undertiden syntes håbløst. Hvem af de ældre husker mon ikke Johannesskolen, hvor kun een kunne bade ad gangen — endda kun i koldt vand. Hvem husker mon ikke den aften, da skolebetjenten stillede sig med ryggen mod salsdøren og erklærede, at ingen kom ind, før salen var betalt — i hvert fald for en aften. Der stod vi! »Frem med pungene, drenge! Så må vi skillinge sammen, ind vil vi!« var der en, der sagde. Pungene kom frem, og vi kom ind. Efter den tid sørgede vi altid for at have passende mønt med til gymnastikken, dette var for os nødvendigt og virkede i høj grad betryggende på skolebetjenten, han lærte at kende os som solide betalere. Mange gange måtte vi skifte sal, inden vi endelig ved vor nuværende energiske formands initiativ fik vor nuværende udmærkede sal — »Hakoah« værdig — med ideelle bade- og omklædningsforhold.

Herregymnastikken inden for »Hakoah« har altid haft udmærket tilslutning, den gik stadig fremad, fra få deltagere til nu at monstre to kraftige hold — ældste og yngste hold. Tre gange har vi haft opvisning — to gange i Odd-Fellow Palæet og een gang i Borgerenes Hus, og hver gang har vi kunnet fremvise et resultat, der var til ære for foreningen som for den enkelte deltager. Vi arbejdede under vore gymnastiktimer, og vi høstede det, der betegner foreningens navn: »Kraft« — kraft til dagens gerning, energi til at skabe en sund sjæl i et sundt legeme. Vi arbejdede i godt kammeratskab og — gennem de mange år — næsten uden en mislyd. Vi forstod hinanden — »Hakoanerne« og jeg.

Jeg har i min lille epistel benyttet udtrykket »Vi«. Jeg har gjort det, fordi jeg gennem hele min lange lærertid inden for »Hakoah« har følt mig som et med foreningen, som en af dens egne. »Hakoah« blev aldrig for mig et spørgsmål om fortjeneste, at medvirke til dens fremgang blev for mig en opgave. Blandt alle de mange foreninger, jeg har undervist, blev »Hakoah« den, der stod mit hjerte nærmest. Der fandt jeg nogle af mine bedste, mine mest trofaste venner. Forståelse, venlighed og hjælpsomhed har altid præget »Hakoah«s herrehold og er altid strømmet mig i møde. Intet under, at jeg — frem for nogen — blev trofast mod »Hakoah«. Min trofasthed blev skabt af »Hakoah« selv!

A. SØRENSEN

Ældste gymnastikhold 1949

I anledning af »Hakoah«s jubilæum er det mig en glæde også ad denne vej at udtale en hjertelig lykønskning over for foreningen og at bringe de mennesker, der i årenes løb har båret arbejdet på deres skuldre, en tak for veludført gerning. Det sportslige forstår jeg — desværre — ikke så meget af, det må andre derfor tale om, men den omstændighed, at man i stor stil har formået at samle unge jøder til kammeratligt samvær under fuld betoning af deres jødiske egenart, må vurderes meget højt. Når dertil kommer, at det jødiske navn også udadtil er blevet hævet og hævdet med ære, er der god grund til at udtale et ønske om, at arbejdet må kunne fortsættes fremover, og at der også i kommende årtier må være evne til at samle og vilje til at virke for den jødiske ungdoms dygtiggørelse inden for »Hakoah«s rammer.

MARCUS MELCHIOR

GLIMT OG SOLSTREJF FRA REJSER OG OPLEVELSER SOM HAKOANER

At jeg har kunnet lege globetrotter og besøge mange af alverdens lande, kan jeg takke Hakoah for; dens smukke sportslige resultater og dens berømmelse er kendt og agtet viden om. Navnet Hakoah sidder imidlertid ikke blot på brystet, men også indeni, og da man nu i anledning af 25 års jubilæet beder mig, som et af foreningens ældste aktive medlemmer, om at berette om nogle af mine oplevelser, gør jeg det med glæde og dykker nu ned i erindringerne dyb.

Gladeste øjeblik: Da Hakoah sender Josef Silbermann (Jolle), Abraham Kurland (Brasche) og mig (Zake) til Palæstina, til den første jødiske olympiade — maccabiaden. Og vi vender hjem alle 3 som sejrherre, med stormende modtagelse og tiljuble af kammerater, venner og pressen.

Stolteste øjeblik: Da jeg som Hakoahs og Danmarks eneste repræsentant bliver sendt til Palæstina til den 2. maccabiade, og der bliver dobbelt sejrherre i græsk-romersk brydning og i fri-brydning; der kommer eet stort øjeblik i livet til hvert menneske, og det var dette triumftog, med guldstol, æresrunder, masseinvitationer til rejser i 5½ måned i den nære orient, Afrika og Europa.

Morsomme oplevelser: Når på Hakoahs rejser Isak Paikin og jeg fik lejlighed til at rulle os ud med vore komiske knock-about numre, som stærke mænd, komiske brydere eller boksere, vandpantomimer o. l. Kulminationen var vel nok, da jeg på en Jyllands-tourné under et komisk nummer sprang på hovedet

halvt igennem en kulisse, der forestillede en sabel for publikum, men til raseri for teatrets eller da jeg dansede carioca med Leo Toron, ham lige på hovedet, folket forlangte da ca. Leos hoved var imod det.

Længste rejser: Over eet års rundrejser i unionen, vinder mesterskabet, der i 1933 blev holdt i Moskva; på hjemvejen starter jeg i Maastricht i Prag, og bliver »kun« nr. 3.

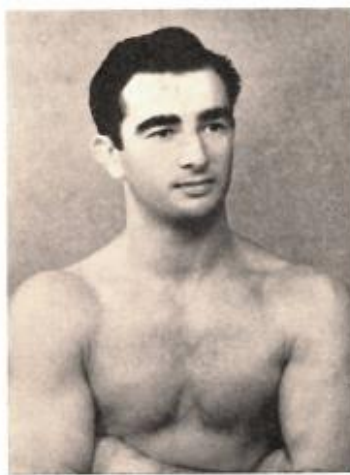
Mest gribende steder: Ved Cotel Schel (klagemuren) i Jerusalem — ved Rabbi Chaim Kever i Marrakesch, Sydmarokko, med mange blinde og fattige jøder, et trostesløst Bethleem ved Kever Rachel — ved det døde ved Lenins balsamerede legeme i mausolæet i Torv ved Kremls fod i Moskva — Gabriellemur i Serajevo, Jugoslavien, hvor prins Ferdinand myrdet, det, der gav stødet til den første verdenskrig.

Farlige oplevelser: Da jeg for at spare entre en tidlig morgen svømmede ind i den blå gulf i Capri og blev frygteligt forrevet af opstikken pærev og af jernkæden, der førte ind i grotte jeg på en klatretur i Los Palmas op ad en uadvulkan faldt i en klipperevne, og det varede 3 førend jeg kom op ad den igen — da jeg på en tur ved Porto Santos i Atlanten i de lilla bølger en finne ragende op af vandet med kurs imod blev der svømmet til.

Muntreste minder: Ture med karavanserajehidjara og til oaserne i det nære orient, og da natten under myldrende stjernehimmel af kanren fik lært at synge arabiske hymner og sang

KOLLE LEISEROWITZ

SIMON KURLAND

JACOB LEISEROWITZ

jeg dykkede efter mønter ved de canariske øer og i Nordafrika, og var en stor konkurrent for de små arabere og negrene, og hylede snart lige så godt op som dem om de obligate blanke mønter, der længe kunde skimtes i det krystallklare men saltholdige og for øjnene svidende Atlanterhav.

Dejlige dage på det lille idylliske Christiansø i Østersøen hos den berømte globetrotter og kunstmaler Tryde, den 68-årige evigunge yngling.

Bedrøveligste minder: De fattige jøder i Polen, Randstaterne, og de progromramte jøder i Mellem-europa, i Tyskland og Østrig, hvor jeg boede i Wien under Anschluss, og hvorfra jeg stak af til Budapest — og den 3. oktober 1943, da man selv var offer for progromerne i Danmark og måtte flygte til Sverige med hele familien.

Underlig oplevelse: Under kanoniseringsfesten for Thomas Moore og kardinal Fisher i Sct. Peterskirken i Rom d. 19. maj 1935 blev jeg velsignet af nu afdøde pave Pius d. XI. Festen blev afholdt under al den pompøse pragt, som den katolske kirke kan opvise, masseprocessioner af guld, silke og fløj (Mussolini i lilla diplomat) — og derefter en rundtur i verdens mindste, men sikkert rigeste stat, Pavestaten Vatikanet, med sine ca. gennem 17—1800 år opsamlede rigdomme og skatte så uvurderlige. — Selv nogle søjler fra det hellige tempel i Jerusalem findes der.

Højeste ønsker: At min gamle klub Hakoah må gå en tryk fremtid i møde, og at den jødiske ungdom må flokkes om dens banner, med smukke og stolte resultater dens hæderkronede navn værdigt.

HERMANN LEISEROWITZ/LEISIN

JA, men hvordan så idag?

Det kan måske synes en utaknemmelig opgave at skulle gøre rede for foreningens nuværende sportslige og almene situation, når man i så mange foregående artikler i dette skrift har kunnet læse om virkelig anerkendelsesværdige og store indsatser af såvel sportslig som af anden karakter, som foreningen har oplevet før i årene.

Men vi føler os på ingen måde trykket af situationen. Vi indrømmer meget vel, at vi ikke idag disponerer over et så stort antal sprintsmand, som befinder sig i første række i dansk sport, men nogle stykker kan vi da fremvise. Bestyrelsen mener, med rette, at kunne tale om, at vi idag virkelig har en god bredde i foreningen, herom vidner det meget, meget store kvantum drenge og juniorer, som arbejder i vore rækker. Vi tror at kunne sige, at vi aldrig før i foreningens historie har kunnet fremvise så stort et antal, nemlig 70—75 mand, i vore ungdomsafdelinger.

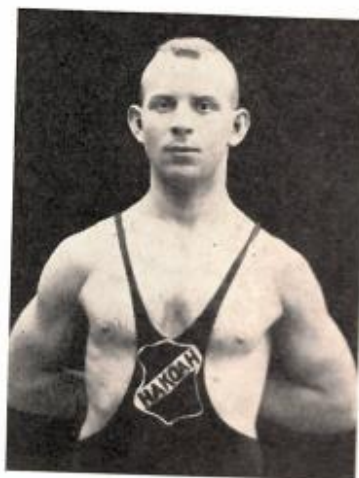
Tit og ofte hører man i byen, at Hakoah ikke er det, den har været før. Men er det nu rigtigt at fremkomme med en sådan udtalelse. Er det ikke netop meningen, at man skal søge at få så mange som mulige af den jødiske ungdom med ind i sporten. Er det ikke at foretrække, frem for at have enkelte topfigurer; vi mener absolut jo. Vi underkender ikke betydningen af den indflydelse og den gavn, store navne kan have på foreningens trivsel, men disse alene er ikke nok, ikke alle sportsmand vil kunne hævde sig så stærkt, at de kan nå toppen, men foreningens virkelige betydning ligger

HERMANN LEISEROWITZ

LEO TORON

ROBERT AISEN

i i videst muligt omfang at få den store masse af den jødiske ungdom med i det sportslige arbejde, og bestyrelsen tror at kunne sige, at vi er nået et godt stykke på vej mod realiseringen af dette mål.

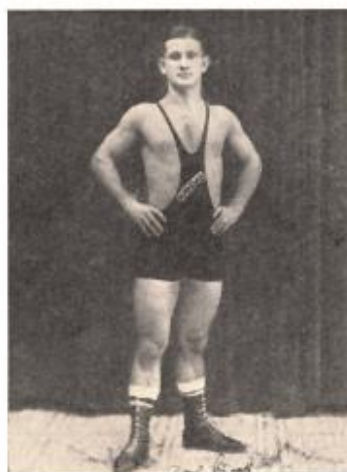
Manglen på store stævner er nært forbundet med manglen på et større kvantum topidrætsmænd. Men trods alt mener vi dog, at en af de største begivenheder i foreningens historie har fundet sted i de seneste år og her tænker vi på den nordiske Makkabiade, som blev afholdt i 1946 her i byen. Aldrig før har så mange jødiske sportsmænd været samlede på een gang i København, og skønt der ikke ved dette stævne blev opnået resultater, som kunne give genlyd i pressen, blev der dog over en bred front ydet en smuk, sund sportslig indsats, som jødisk ungdom kan være bekendt, og dette stævne har været medvirkende til at knytte gode og varige forbindelser med vore jødiske sportskammerater i Norden. Det er ikke vor skyld, at disse stævner ikke er blevet efterfulgt af lignende i de andre nordiske hovedstæder, sådan som det var meningen. Men vi skal ikke bebrejde vore brødreforeninger, at de ikke har givet sig i kast med denne opgave, for let er den ikke, men den væsentligste grund til, at disse arrangementer ikke er blevet videreført, skyldes i første række manglen på penge. Og her er vi ved et ømt punkt, som ikke alene er til besvær for os, men som volder store vanskeligheder i samtlige makkabiforeninger verden over.

De fleste idrætsforeningers økonomi er dårlig, og vi danner ingen undtagelse fra regelen, især koster ungdomsafdelingen mange penge, men da denne afdeling

er en af grundpillerne for foreningens videre arbejde, ofrer vi de nødvendige beløb med glæde, og hvort arbejde må finde genklang hos vore hidtidige, at vi kan fortsætte vort arbejde, og spejdet med ungdomsafdelingen, efter de retninger som engang er fastsat.

Vi har ovenfor nævnt lidt om det hidtidige samarbejde med de øvrige nordiske makkabiforeninger, og i nogle ord omtale vore forbindelser med Makkabi World Union, med hvem vi for nogle få år siden genoptaget forbindelsen. Hele det internationale makkabiarbejde er i årene efter krigen, og specielt genoprettelsen af staten Israel, kommet ind i nye baner, og vi kan glæde os ved at have taget del i arbejdet med tilrettelæggelsen af de nye rækker og linier, selv om forbindelserne endnu ikke har fået udslag i positiv sportslig samkvem med foreninger over Skandinavien. Vi har flere gange forsøgt at opnå et sportligt udbytte med lande som Schweiz, Frankrig, Belgien og England, men selvom der fra alle sider er en stærk vilje til at etablere et samarbejde, indtil nu strandet på økonomiske vanskeligheder.

Vi opgiver ingenlunde håbet om, at vore bestræbelser i denne henseende en skønne dag vil føre til et positivt resultat, men indtil videre må arbejdet på enkelte lande skydes noget i baggrunden til fordel for endnu større planer, nemlig vor evt. deltagelse i den første makkabiade i Israel, som vil blive afholdt i Tel-Aviv i september 1950. Sædvanligvis vil læumsskrift altid i første række have til formål at kaste et strejflys over det, der er sket, men vi

JOSE LIVOFF

SALLY ROSENBERG

EDVARD SCHANG

gerne her også omtale nogle af de ting, som vi mener vil have betydning for os fremefter. Der arbejdes i samtlige lande, hvor makkabiforeninger eksisterer, meget ihærdigt med forberedelserne til denne makkabiade og vi skulle ikke danne en undtagelse i så henseende. Vi har, og er stadig, i intim kontakt med makkabis europæiske hovedkontor i London og med verdenskvarteret i Tel-Aviv, og mange er de breve, som er gået frem og tilbage mellem os og disse centre, og møder med ledende makkabipersonligheder har også været afholdt, alt med henblik på at skaffe en dansk repræsentation til makkabiaden i Tel-Aviv. Arbejdet herhjemme vil blive præget heraf, og det er vort håb, at vi fra alle de kredse, som er nødvendige for denne sags gennemførelse, vil møde den fornødne sympati og støtte.

Vi er altså så ubeskedne at mene, at det ikke står helt dårligt til med foreningen i dag, men selvfølgelig er intet så godt, at det ikke kan blive bedre. Men for at en udbygning af foreningen og en højnelse af den sportslige standard kan finde sted, er et intimt samarbejde mellem bestyrelse og medlemmer nødvendigt. Desuden kan foreningen godt opsuge endnu flere af den herværende jødiske ungdom, thi jo større materiale, man har at arbejde med, des lettere finder man de emner, som kan føres frem til de helt store sportslige resultater.

Bestyrelsen står vagt om de resultater, som indtil nu er nået, og skal efter bedste evne forsøge at bevare dem, ikke alene for sig selv, men også for de personer, som fremtidig måtte stå i spidsen for Hakoah.

TAK!

Mange er de personer, som gennem de 25 år har gjort en indsats for foreningen, og bestyrelsen føler det som sin pligt at rette en hjertelig tak til dem alle for deres arbejde i foreningens tjeneste. Det vil her være uoverkommeligt at nævne dem alle ved

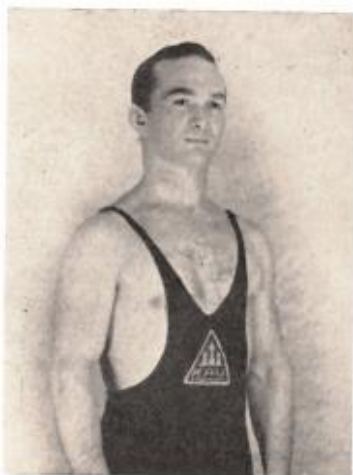
ISRAEL SILBERMANN

navn, men vi ønsker dog på dette sted specielt at takke visse personer, som har gjort et uegennyttigt og uhyre offervilligt arbejde og for hvem Hakoah altid har været en hjertesag. Blandt disse må vi i første række nævne foreningens stifter og formand de første 10 år, Meyer Rudaizky, hans trofaste medhjælper i størstedelen af denne periode, Simon Sacknovsky, og vor utrættelige kasserer igennem 10 år, Israel Silberman. Disse personer har på det administrative område udført så stort et arbejde, at en tak udtrykt i ord kun kan føles ringe. Den indsats, de har ydet, er så kendt og agtet, at vi ikke her skal komme nærmere ind på den, men vi ønsker kun at sige dem en hjertelig tak.

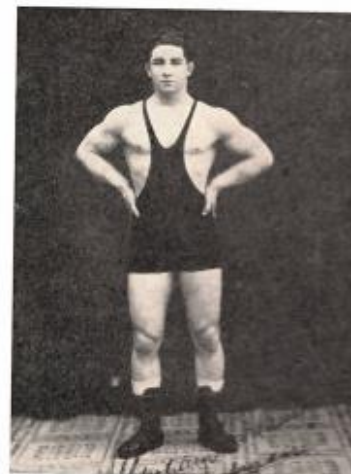
I samme forbindelse kan vi nævne vore gamle formænd: S. Wassermann, Marcus Schwartzmann, Aron Schönbaum og Willy Feder, der alle både som for-

JOSEF SILBERMANN

MICHAEL KURLAND

ABRAHAM KURLAND

Fodboldhold senior stående f. v.: fodboldlederen H. Benjowitz, S. Wainer, I. Zimmermann, H. Vilhøff, I. Plachta, R. Nathansohn, H. Ruben, N. Diamant
knælende f. v.: B. Senderowitz, P. Feldstein, B. Senderowitz, J. Schwartzberg
siddende f. v.: E. Schang, A. Meerson, D. Fuchs

Fodboldhold junior stående f. v.: S. Altschul, A. Fuchs, B. Posner, M. Demotz, S. Olsen
knælende f. v.: B. Bogratsew, A. Skop, B. Rappaport
siddende f. v.: L. Tembak, E. Isachsen, C. Dalgard-Levy

Dame-gymnastikholdet 1932 1. række: R. Raskin, M. Leiserowitz, D. Polano, B. Burstein, S. Heskin, R. Kur, R. Palkin
2. række: P. Melnik, B. Asenikow, R. Silbermann, G. Kurtik, H. Gwodin, I. Heskin
3. række: lærerinden fru Guldner, E. Grünbaum, M. Boraks, A. Blodnikow, A. Silberbrandt, A. Boraks, A. Kur, K. Palkin

mænd og som bestyrelsesmedlemmer har udført stort og anerkendelsesværdigt arbejde, og hver på vis har bidraget til at kaste glans over foreningen. cielt vil vi have lov til at fremhæve Willy Feders billedlige arbejde med oprettelse af nye afdelinger hans fremragende evner som organisator, der gav udslag i en væsentlig stabilisering af foreningens nomi.

Desværre har vi ikke idag nogen dameafdeling foreningen, men vil dog ikke glemme at sige til nogle af de kvinder, der ved deres dygtige arbejde gjorde deres til at fremelske kvindesporten i Hak Blandt disse skal vi nævne dameafdelingens ledere, fru Anna Rudaizky og fru Rackel Wamann, den senere formand, fru Ida Sandel, samt a lingens sidste leder, fru Lisa Kvetny, som vi alle l ger en hjertelig tak for deres udmærkede arbej foreningens dameafdelinger.

Også vore mange aktive idrætsmænd vil vi br en hyldest på jubilæumsdagen. Tit og ofte har de der vanskelige forhold måttet dyrke deres idræt, trofast har de holdt ud og arbejdet på at nå result som måtte være til ære for foreningen. Det vil overflødig her at nævne alle vore mange dygtige dere, som har skabt foreningens navn udadtil. E resultater, som man vil kunne se andetsteds i skrift, er blandt de største indenfor dansk brydesj

Men der findes andre medlemmer, hvis navn ikke figurerer på resultatlisten, som fortjener foreningens tak i denne stund, og hvis vi blandt håndboldspillerne skal trække et enkelt navn frem, må det være »lange Salle« Silberbrandt. I 18 år har han spillet på håndboldspilernes 1. hold, siden 1939 som holdets anfører, og først nu i jubilæumsåret har han trukket sig tilbage fra aktiv sport. Ved hans side Leo Braginsky, endnu aktiv spiller på 1. hold, som af de bedste støtter gennem 18 år i håndboldafdelingen

SALLE SILBERBRANDT

Også i fodboldafdelingen findes der nogle enkelte medlemmer, der i mange år har været aktive, ne Herman Wisnewsky samt Edvard Chang, der jo uden har været en af foreningens mest aktive bryd

Vi ønsker dog ikke at lade vor tak blive stå ved de enkelte navne, der her er nævnt, men best

sen ønsker at udtrykke sin anerkendelse for enhver indsats, der er gjort af samtlige aktive idrætsmænd, og vi håber, at vi også fremefter vil kunne disponere over idrætsfolk, der på samme måde som hidtil vil gøre en indsats for at hævde foreningens anseelse.

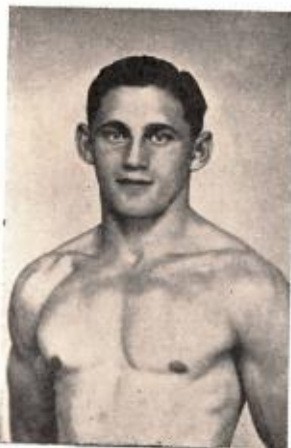
Inden vi slutter af, vil vi gerne have lov til at fremhæve den betydning, vore passive medlemmer har haft for foreningen. Vi glemmer ikke, at disse medlemmer, som jo ikke udfører noget egentligt arbejde i foreningen, dog alligevel er af altovervejende betydning for os, både økonomisk og moralsk.

Vi er ganske klar over, hvilken betydning deres årlige bidrag har for os, thi uden dette ville vor økonomiske situation være endnu ringere, end den er nu, og blot det, at de er medlemmer, og dermed viser interesse for jødisk sport, er af ganske væsentlig betydning, og bestyrelsen ønsker derfor ved 25-års jubilæet at rette en hjertelig tak til alle de mange, der trofast gennem årene har fulgt og støttet vort arbejde, og vi håber, at denne del af vor medlemsstab må vokse.

Hjertelig tak alle, aktive som passive, tidligere og nuværende ledere for veludført arbejde igennem årene, der svandt.

Den person, der gennem årene har haft størst betydning vor vort ungdomsarbejde, er vor stadig aktive ungdomsleder, Reinhold Nathansohn. Det er ikke altid, at man har været enig med Reinhold i de metoder, som skulle anvendes, men en ting kan man føle sig overbevist om, og det er, at hans stræben og arbejde altid har gået ud på at styrke og udbygge ungdomsafdelingen, og for den indsats ønsker bestyrelsen i dag at sige ham hjertelig tak.

FORRETNINGSUDVALGET

Moses Reilund

Isak Paikin

Max Bornstein

I anledning af Hakoahs 25 års jubilæum ønsker håndboldafdelingen på denne måde at fremføre en tak til Pinius Solovej, som fra 1931 har været medlem af Hakoah, har fra håndboldafdelingens start og indtil 1939, da han under en kamp fik revet skulderen af led og ikke har kunnet spillet mere, været fast mand på 1. holdet. Da han derfor ikke mere kunne deltage aktivt i sporten, helligede han al sin interesse og energi på ledelsen af håndboldafdelingen, som han allerede i 1936 havde overtaget.

Den daværende bestyrelse fik hurtigt øje for, at Pinius var den rette mand, som ved sit initiativ og sine rige organisatoriske evner ville være Hakoah en værdifuld kraft, hvad der senere viste sig at slå til. Han blev derfor i 1938 valgt til sekretær i hovedbestyrelsen og er siden ved hver generalforsamling blevet genvalgt med akklamation.

Vi i håndboldafdelingen ved, at du gennem alle årene har været livsnerven og samlingspunktet i vor afdeling, og derfor, Pinius, takker vi dig og håber, at du endnu i mange år vil fortsætte dit store arbejde med samme dygtighed og interesse til gavn og glæde for Hakoah. Hjertelig tak.

Hakoah's håndboldafdeling.

MESTERSKABER

som Hakoah's brydere

har opnået gennem årene:

Abraham Kurland

Københavnsmester

1929 Bantamvægt
1932 Letvægt
1935 —
1936 —
1938 —
1939 —
1940 —
1941 —
1942 —
1943 —

Danmarksmester

1932 Letvægt
1935 —
1936 —
1938 —
1939 —
1940 —
1941 —
1942 —
1943 —

Isak Paikin

Københavnsmester

1935 Letsværvægt
1936 —
1937 —
1938 —
1939 Sværvægt
1940 —
1941 —
1942 —
1943 —
1946 —

Danmarksmester

1935 Letsværvægt
1936 —
1940 Sværvægt
1941 —
1942 —
1946 —

Michael Kurland

Københavnsmester

1934 Bantamvægt

Danmarksmester

1934 Bantamvægt

Hermann Leiserowitz

Københavnsmester

1938 Fluevægt
1942 —
1943 —
1946 —

Danmarksmester

1946 Fluevægt

Kolle Leiserowitz

Københavnsmester

1946 Bantamvægt
1947 —
1948 —
1949 Fjervægt

Danmarksmester

1946 Bantamvægt
1949 Fjervægt

Simon Kurland

Københavnsmester

1948 Letvægt

Moses Reilund

Københavnsmester

1939 Fluevægt

INTERNATIONALE MESTERSKABER:

Abraham Kurland

1932 Jødisk verdensmester Tel-Aviv . . . . . Letvægt
1932 Nr. 2 Olympiske lege Los Angeles . . . —
1934 Nr. 2 Europamesterskaberne Rom . . . —
1934 Nr. 3 Europamesterskaberne
(Fribrydning) Stockholm . . . . . —
1935 Nr. 2 Europamesterskaberne Kbhvn . . . —

Hermann Leiserowitz

1932 Jødisk verdensmester Tel-Aviv . . . . . Fluevægt
1935 Jødisk verdensmester Tel-Aviv . . . . . —

Josef Silbermann

1932 Jødisk verdensmester Tel-Aviv . . . . . Weltervægt

Tel-Aviv 1932. 3 jødiske verdensmestre: Hermann Leiserowitz, Josef Silbermann og Abraham Kurland.